Eva Tomášková
eva.tomaskova@law.muni.cz

EUROSTAT
Evropská statistika

Evropské finanční právo

Eurostat

- statistický úřad EU - založený 1953, vznik Eurostatu 1959 (sídlo: Lucemburk)
- organizační složka Evropské komise na úrovni generálního ředitelství
- Data jsou získávána od statistických úřadů jednotlivých zemí
- Úkol EUROSTATU:
  - Konsolidace dat dodávaných statistickými úřady jednotlivých zemí a jejich převedení do porovnatelné podoby
  - Harmonizace metodiky získávání dat, jejich zpracování a vyhodnocování
  - Předkládat harmonizovaná statistická data o stavu a vývoji za celou EU a zároveň i za jednotlivé regiony (NUTS) a členské i nečlenské státy
- Data slouží jako základní a oficiální podklad pro rozhodování Evropské centrální banky a dalších institucí EU v ekonomických otázkách.
- Cílem je komparace vývoje v jednotlivých zemích a regionech.

Sídlo Eurostatu

Význam Eurostatu

- Rozhodnutí Evropské komise o Eurostatu ze dne 17. září 2012 stanovilo, že Eurostat hraje důležitou roli v zajištění efektivní spolupráce a zabezpečení kooperace s ostatními službami realizovanými Evropskou komisí a plní důležité úkoly vztahující se ke koordinaci statistických aktivit nejen pro potřeby Evropské komise.

- Nabízí množství důležitých dat využitelných:
  - Vládami
  - Podniky
  - Vzdělávacími zařízeními
  - Novináři
  - Veřejností

- EU využívá data zejména:
  - Sběr dat pro EMU
  - Přizpůsobení statistických systémů v kandidátních zemích

Organizační struktura

- Dělí se na 7 ředitelství dle zajišťovaných činností:
  - Kooperace v rámci Evropského statistického systému, mezinárodní kooperace, řízení zdrojů
  - Metodologie; podniková statistika a IT služby
  - Národní účty, ceny a hlavní indikátory
  - Statistika vládních financí (Government finance statistics - GFS) a kvality
  - Statistika odvětví a regionů
  - Sociální statistika
  - Statistika světové ekonomiky

Zaměstnanci

- Zaměstnává více jak 800 osob
  - Dle pracovního vztahu:
    - Úředníci a pracovníci na částečný úvazek tvoří 72 %, administrátoři mírně převyšují asistenty.
    - Národní experti a smluvní pracovníci tvoří 19 %
    - Ostatní tvoří 9 % (např. zajišťovatelé externích služeb, školitelé apod.)
  - Dle náplně práce:
    - Více jak polovina pracovníků Eurostatu je činná ve statistice (2/3 všech administrátorů a polovina asistentů)
    - Zbývající pracují v jiných oborech (IT, administrativní funkce např. rozpočet, plánování, lidské zdroje, komunikace apod.)
  - Dle pohlaví a národnosti:
    - Ženy tvoří cca 50 % pracovníků, tvoří 44 % středního managementu
    - Všech 28 zemí EU je zastoupeno

- Rozpočet využitý na implementaci European Statistical Programme:

- v roce 2016: 56,4 mil. €
- v roce 2017: 57,96 mil. €
- v roce 2018: 68 mil. €
- v roce 2019: 75,5 mil. €
- v roce 2020: 77,3 mil. €

Evropský statistický program

- Nařízení č. 223/2009 Evropského parlamentu a Rady z 11. 3. 2009 Evropská statistika je založena na Evropském statistickém programu.
- Evropský statistický program má za cíl evropskou statistiku:
  - Vyvíjet
  - Realizovat
  - Šířit
- Realizace je uskutečňována v období ne delším než 5 let.
- Tento je rozdělen na roční programy, které detailněji zahrnují cíle:
- Roční program 2017:
  http://ec.europa.eu/eurostat/documents/747709/753176/AWP2017-3A-Overall-Priorities.pdf
- Roční program 2018:
  http://ec.europa.eu/eurostat/web/ess/-/annual-work-programme-2018
- Roční program 2020:
  https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/annual-work-programmes_en
- Roční program 2021:
  Work Programme 2021 (european-agency.org)

ESS

- The European Statistical System (ESS)
- Je založený na skutečných a srovnatelných datech – snaha zajistit maximální komparaci dat v EU.
- Partnerství mezi Komisí (Eurostat) a národních statistických institucích a dalších národních autoritách odpovědných v každém členském státě za vývoj, realizaci a šíření evropské statistiky.
- Jsou zahrnuty země Evropského hospodářského prostoru a Evropského sdružení volného obchodu.
- Členové sbírají data a vytváření statistiku pro národní účely a potřeby EU

- Eurostat nabízí většinu statistických dat uveřejněných v oficiálních publikacích, na webových stránkách či v jiných dokumentech bez poplatku či licence.

ESGAB

- European Statistical Governance Advisory Board (ESGAB)
- Cílem je zabezpečit nezávislý přehled Evropského statistického systému podle podmínek European Statistics Code of Practice.
  - Obsahuje 15 hlavních principů vážících se k vytváření a šíření Evropské oficiální statistiky.
  - Řeší, jak má Code of Practice komunikovat s uživateli a poskytovateli dat

- ESGAB by měl být poradním orgánem – odpovídat na otázky vztahující se k důvěře uživatelů Evropské statistiky.
- Připravuje výroční zprávu Evropskému parlamentu a Radě vztahující se k implementaci Code of Practice v Evropském statistickém systému.

ESAC

- European Statistical Advisory Committee (ESAC)
- Vznikl na základě Rozhodnutí č. 234/2008/EC Evropského parlamentu a Rady dne 11. 3. 2008
- Má 24 členů reprezentující uživatele, respondenty a jiné stakeholdery evropské statistiky (včetně vědecké komunity, sociálních partnerů a občanů) a jiných institucionálních uživatelů (např. Rada či Evropský parlament)
- Komise hraje důležitou roli v zajištění toho, že uživatelské požadavky a reakce na tyto požadavky budou zaneseny ve Statistickém programu.
- Dává přehled Evropské komisi o prioritách a zdrojích a výsledcích ročního programu.

ESF

- The European Statistical Forum (ESF)
- Bylo vytvořeno 24. 4. 2013
- Cílem je zabezpečit plnění strategických pokynů mezi Evropským statistickým systémem (ESS) a Evropským systémem centrálních bank (ESCB).
- Bylo vytvořeno Memorandum of Understanding na základě kooperace mezi členy ESS a ESCB

NUTS

- **Nomenklatura územních statistických jednotek**, (*Nomenclature of Units for Territorial Statistics*)
- územní celky vytvořené pro statistické účely Eurostatu zavedené v roce 1988
- Slouží k:
  - Analýze ekonomických ukazatelů
  - Statistické monitorování
  - Přípravu, realizaci a hodnocení regionální politiky členských států EU
- Normalizovaná klasifikace územních celků v Česku nese název CZ-NUTS.

statistická jednotka	nejvyšší počet obyvatel	nejnižší počet obyvatel
NUTS 1	7 000 000	3 000 000
NUTS 2	3 000 000	800 000
NUTS 3	800 000	150 000

Specifika NUTS v ČR

- Kraje z důvodu značných rozdílů velikosti odpovídají úrovni NUTS 3.
- Po vstupu do EU bylo nutné vytvořit ještě jednu úroveň územního členění na úrovni NUTS 2 – tzv. region soudržnosti
  - do těchto regionů plynou prostředky z rozvojových fondů EU
- V ČR byly kraje spojeny do 8 regionů soudržnosti (z toho 3 včetně Prahy tvoří jediný kraj).
- Od května 2004 má každý kraj v CZ-NUTS jedinečný kód
  - písmena
  - tři číslice - první dvě určují NUTS 2, třetí kraj v jeho rámci

statistická jednotka		počet v ČR (CZ-NUTS)
zkratka	český ekvivalent	
NUTS 0	stát	1
NUTS 1	území (ČR)	1
NUTS 2	regiony (soudržnosti)	8
NUTS 3	kraj	14

Spojení krajů do NUTS2

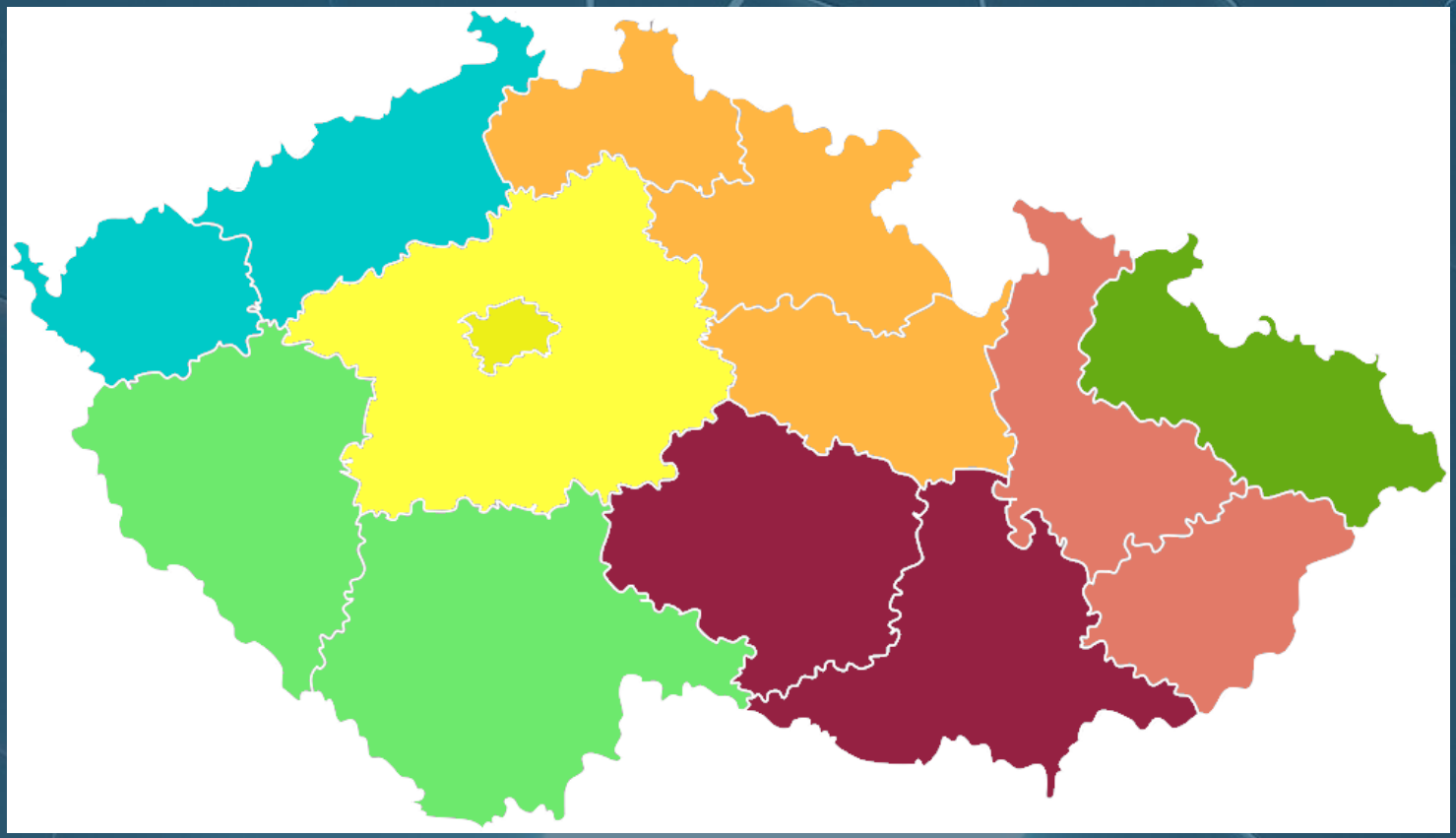

NUTS2 a NUTS3

NUTS2

region	kód	rozloha [km²]	obyvatel
Praha	CZ01	496	1 259 079
Střední Čechy	CZ02	11 014	1 315 299
Jihozápad	CZ03	17 617	1 212 423
Severozápad	CZ04	8 649	1 123 265
Severovýchod	CZ05	12 440	1 506 813
Jihovýchod	CZ06	13 990	1 682 748
Střední Morava	CZ07	9 231	1 220 972
Moravskoslezsko[p 1]	CZ08	5 445	1 217 676

LAU

- Místní samosprávné jednotky (Local Administrative Units) existují v ČR od roku 1990 (dříve NUTS 4 a NUTS 5)
- zahrnující obce a okresy

statistická jednotka		počet v ČR (CZ-NUTS)
zkratka	český ekvivalent	
LAU 1 (dříve NUTS 4)	okres	76+Praha
LAU 2 (dříve NUTS 5)	obec	6253

NUTS v SR

RŠÚJ - regionálna štatistická územná jednotka

RŠÚJ 1		RŠÚJ 2		RŠÚJ 3	
území	kód	oblast	kód	kraj	kód
Slovenská republika	SK0	RŠÚJ Bratislavský kraj	SK01	Bratislavský kraj	SK010
		RŠÚJ Západné Slovensko	SK02	Trnavský kraj	SK021
				Trenčínský kraj	SK022
				Nitranský kraj	SK023
		RŠÚJ Stredné Slovensko	SK03	Žilinský kraj	SK031
				Banskobystrický kraj	SK032
		RŠÚJ Východné Slovensko	SK04	Prešovský kraj	SK041
				Košický kraj	SK042

Zdroj: Wikipedia

Systém národních účtů

- koherentní, konzistentní a integrovaná skupina makroekonomických účtů, rozvah a tabulek založených na mezinárodně odsouhlasené koncepci, definicích, klasifikaci a účetních pravidlech. (OECD, 2013)
- zahrnují vývoj národního hospodářství jako celku, ale rovněž i jeho jednotlivých sektorů a oblastí
- představuje statistický model, který přináší celkový popis ekonomických jevů a procesů probíhajících v národním hospodářství v ucelené a konzistentní podobě.

Význam národních účtů

- Monitorování chování ekonomiky
- Makroekonomická analýza
- Podklady pro formulování hospodářské statistiky
- Mezinárodní komparace
- Makroekonomické modelování

Evropský systém národních účtů

- Systém národních účtů v ČR je v souladu s Evropským systémem národních účtů (ESA 2010).
- ESA 2010:
  - Snahou harmonizovat metodiku v aplikaci přesných a správných pojmů, definicích, klasifikacích a účetních pravidlech, jež jsou potřebná pro spolehlivé, konzistentní a srovnatelný statistický popis ekonomiky jednotlivých členských státu i samotné Evropské Unie.
  - ESA 2010 zohledňuje zkušenosti v oblasti harmonizace hrubého domácího důchodu a při monitorování statistiky v rámci postupu při nadměrném deficitu (EDP).
  - Je v zásadě konzistentní se Systémem národních účtů Spojených národů (SNA 2008).
  - K zajištění toho, aby pojmy, metodika a účetní pravidla byly členskými zeměmi důsledně uplatňovány, byl ESA 2010 Evropskou komisí přijat jako **nařízení Evropského parlamentu a Rady dne 21. května 2013**.

Hlavní účty národních účtů

Systém ESA 2010, je založený na posloupnosti vzájemně propojených účtů.

Hlavní účty národních účtů tvoří:

- účty výrobků a služeb, které evidují toky výrobků a služeb
- sektorové účty, které se člení na účty:
  - běžné (zahrnují účet výroby, účet tvorby důchodů, účet rozdělení prvotních důchodů, účet druhotného rozdělení důchodů a účet užití disponibilních důchodů) a
  - akumulace (kapitálový účet, finanční účet a účty ostatních změn objemu, které zachycují: jiný vznik a zánik aktiv než prostřednictvím transakcí; změny aktiv a závazků způsobených nepředpokládatelnými událostmi, které nejsou hospodářské povahy; změny klasifikace a struktury) zachycují čisté pořízení nefinančních a finančních aktiv a vzniklé závazky
- účty rozvahy, které znázorňují hodnoty zásob aktiv a pasiv, jež jsou drženy institucionálními jednotkami nebo sektory k počátku a konci účetního období.

Posloupnost národních účtů
1. část

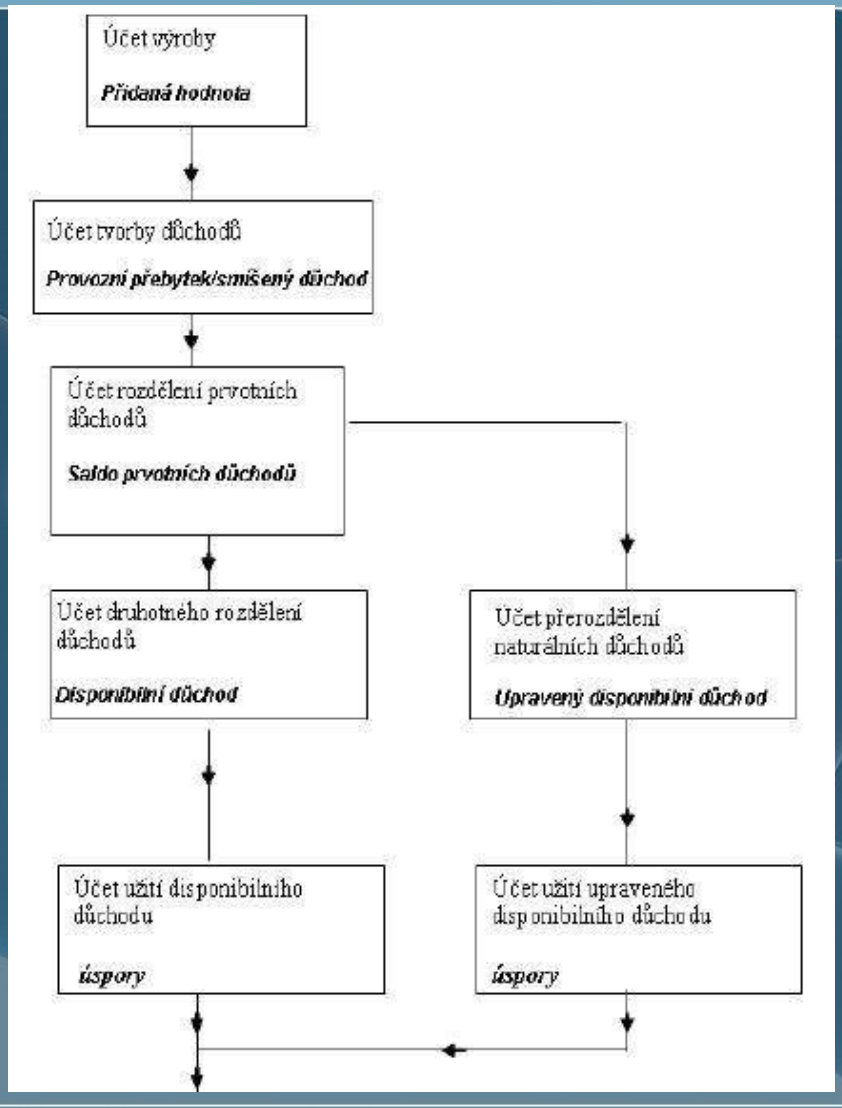

Posloupnost národních účtů
2. část

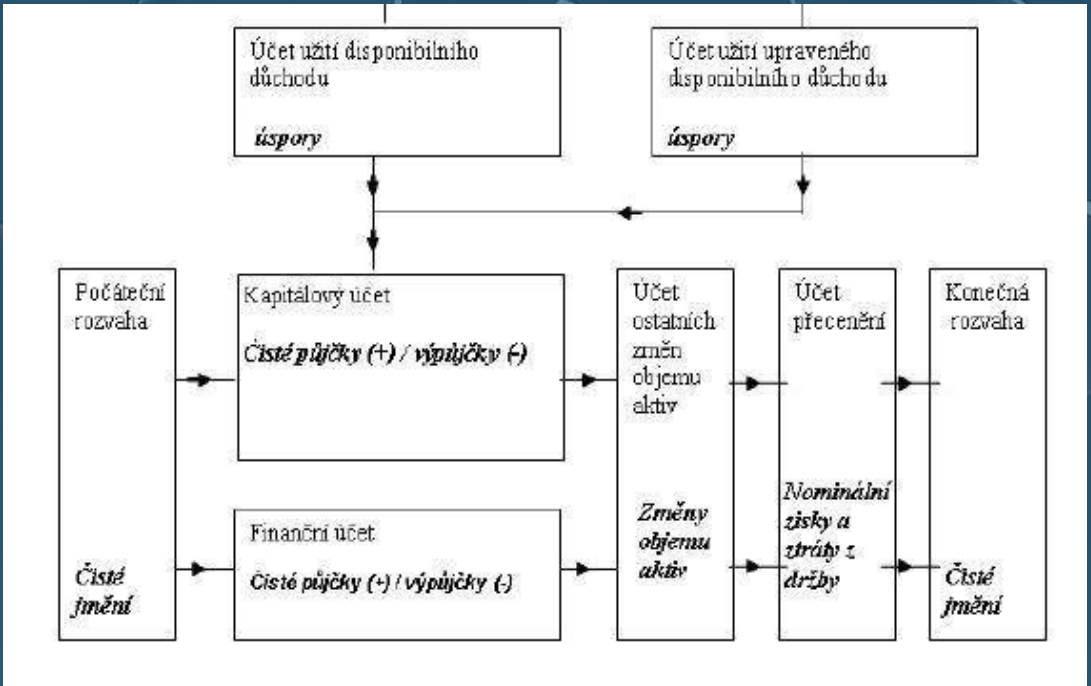

Vyrovnávací položku získáme odečtením celkové hodnoty položek na jedné straně účtu od celkové hodnoty na druhé straně účtu. V diagramu jsou pak vyrovnávací položky znázorněny tučně.

Zdroj: Evropský systém účtů ESA 2010

Souhrnné ukazatele

- Jedná se o složené hodnoty, jež měří výkon celého hospodářství, např. výrobu, přidanou hodnotu, disponibilní důchod, úspory, konečnou spotřebu, tvorbu kapitálu apod. Jedná se o důležité ukazatele využívané pro účely makroekonomické analýzy a srovnávání v prostoru a čase. Existují dva druhy souhrnných ukazatelů:
  - Souhrnné ukazatele vztahující se přímo k transakcím, tedy produkce výrobků a služeb, tvorba hrubého fixního kapitálu, konečná spotřeba apod.
  - Souhrnné ukazatele představující vyrovnávací položky na účtech, např. HDP v tržních cenách, hrubý národní důchod, národní disponibilní důchod, úspory apod.
- Ukazatele národních účtů se často přepočítávají na jednoho obyvatele či počet osob (či jednotek) v daném subsektoru. Nejdůležitějším ukazatelem je ukazatel HDP.

Zdroje

- Eurostat, Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat
- Databáze Eurostatu, Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/databaze_eurostatu a http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h
- Roční pracovní programy EU: https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/annual-work-programmes_en
- Evropský systém účtů ESA 2010.
- Fischer, J., Fischer, J. Měříme správně hrubý domácí produkt? Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265819329_Merime_spravne_hruby_domaci_produkt
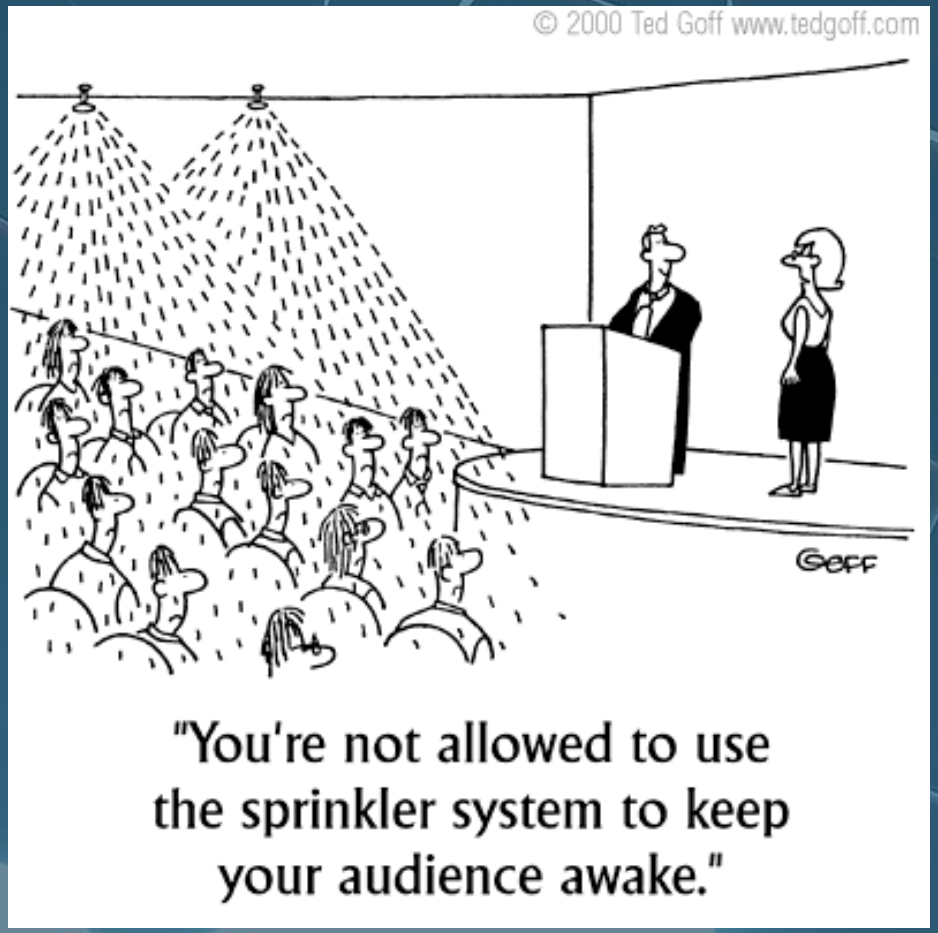
Děkuji za Vaši pozornost. ☺